List 24. **NOVICE** Tečaj LIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 14. junija 1901.

Politični oddelek.

Ob koncu zasedanja.

V torek je bilo zaključeno takoimenovano pomladansko zasedanje državnega zbora, in zato je gotovo umestno, da se ozremo vsaj na najznačilnejše momente te parlamentarne kampanje.

Ko se je po novih volitvah sešel državni zbor, se je to zgodilo pod jako neugodnimi avspicijami, in v obče se je pričakovalo, da bo prvi vihar odnesel Körberjevo ministrstvo. To je bilo umevno, saj je bil izid volitev za vlado jako neugoden. Körber je pri razpustu državnega zbora zanesljivo računal, da se zdrobi poljski klub. To upanje se mu ni izpolnilo, nasprotno, poljski klub se je vrnil v drž. zbor v pomnoženem številu. Tudi upanja Körberjeva glede izida volitev na Češkem se niso izpolnila. Nemški radikalci so pridobili večino nemških mandatov, češki klub pa je tako malo izgubil, da to ne pride v poštev. Račun, da postane Körber gospodar parlamenta, ker bodo največje slovanske stranke razkosane na frakcije, se ni izpolnil.

Začetkom zasedanja so Čehi zopet začeli obstrukcijo, takoimenovano tiho ali tehniško obstrukcijo, ki pa zaleže še več kakor najhrupnejša. Kar so hoteli doseči, so s tem v polni meri dosegli; vse je zastalo, nobena stvar ni mogla naprej, in kazalo se je, da postane tudi novo zasedanje brezuspešno.

Ministrstvo je bilo v najtežavnejšem položaju, a Körber je s srečno roko in veliko diplomatično spretnostjo premagal in odstranil vse velikanske ovire, ki so zadrževale redno zborovanje in plodonosno delovanje državnega zbora. Dosegel je uspeh, kakor ga ni mogel pričakovati niti največji optimist: ublažil je nasprotje mej Nemci in Čehi. Oni isti Körber, ki je podpisan na razveljavljenju Badenijevih jezikovnih naredb, je približal Čehe in Nemce ter jih je pridobil za skupno delo na gospodarskem polju, pridobil jih je, ne da bi bil Čehom v narodnopolitičnem oziru dal kako zadoščenje za veliko ponižanje, katero jih je prizadejal z razveljavljenjem jezikovnih naredb. Prej je bil ves svet prepričan, da se to nikdar ne doseže, da vsako zadoščenje Čehom za razveljavljenje jezikovnih naredb obudi nemško obstrukcijo, iz kratka, da ni misliti na redne razmere v parlamentu, ker če bodo mirovali Čehi, bodo obstruirali Nemci, a če bodo mirovali Nemci, bodo obstruirali Čehi.

Ustanovitev galerije umetnosti v Pragi in cesarjevo potovanje na Češko dajeta jamstvo, da se vsaj v doglednem času ni bati, da bi se obnovila obstrukcija. Da je Körber ta čudež dosegel, to mu daje spričevalo izredne državniške sposobnosti. Mož je v polni meri opravičil zaupanje cesarjevo, ker je dosegel, v kar sploh nihče verjel ni: redno funkcijoniranje državnega zbora.

In državni zbor je hitro in točno funkcijoniral tako, kakor morda še nikdar. Tekom nekaterih tednov je storil celo vrsto velevažnih sklepov, ustvaril nenavadno mnogo zakonov največjega narodnogospodarskega in socijalnopolitičnega pomena. Od teh sklepov pričakujejo produktivni stanovi po vsi pravici, da požive in pomlade vse gospodarsko življenje v državi in pomorejo prebivalstvu vsaj do nekoliko večjega blagostanja.

Minola državnozborska kampanja spada mej najplodovitejše, kar jih pozna zgodovina našega parlamenta. Slovencem sicer to zasedanje ni prineslo druzega, kakor Bohinjsko železnico, katero pridobitev pa mi nikakor nočemo podcenjati, ali da nismo več dosegli, tega so krivi tisti, ki so onemogočili skupen jugoslovanski klub. Usoda se je nad temi intransigenti maščevala. Ravno bojkotirani napredni poslanci so prinesli vsaj nekaj drobtinic domov, njih preganjalci pa so se vrnili praznih rok z Dunaja.

Zajedno s popisano evolucijo v državnem zboru od obstrukcije do skupnega dela Čehov in Nemcev se je izvršilo tudi na tihem neko novo grupiranje strank.

Fevdalni veleposestniki in konservativne frakcije so bile nekako v ozadje potisnjene in prav ob koncu zasedanja so se na političnem obzorju pokazale konture nove parlamentarne večine. Ministrski predsednik Körber se je porazumel in pobotal s poljskim klubom, in javna tajnost je, da deluje na ustanovitev parlamentarne večine v kateri bi bili jedro Čehi, Poljaki in nemški liberalci, okrog katerega jedra bi se potem grupirale tisti manjše frakcije, ki soglašajo s tistimi načeli, na katerih je mogoča tako nova koalicija.

Politični pregled.

Državni zbor je bil v torek na nedoločen čas preložen. V soboto je poslanska zbornica rešila zakonski načrt o premembi obrtnega reda, po katerem se nekoliko izravna nasprotje mej veliko industrijo in malim obrtom, kajti doslej je imel vsak trgovec, obrtnik ali tovarnar pravico, sam ali po svojih zastopnikih iskati naročil in odjemalcev, kar je bilo v škodo malim obrtnikom. V ponedeljek je zbornica razpravljala o lokalnih železnicah V debato sta posegla tudi poslanca Plantan in Pfeifer. Minister Wittek je na Plantanova izvajanja izjavil, da pride železnica Tržič-Kranj že prihodnje leto na vrsto. Gospodarska zbornica je rešila zakon o deveturnem delavniku, predlogo o vodnih zgradbah na Češkem, ter več druzih načrtov. Razprava o davku na vožne listke je odložena do jeseni. Izmej dotičnih debat, ki so se vršile o teh predlogah je zlasti upoštevanja vredno, da je veliki industrijalec Hrupp se z veliko vnemo zavzel za zgradbo kanala mej Dunajem in Trstom

Delegacijsko zasedanje je končano. Razprave so bile zlasti o vnanji politiki jako obširne, a izrek ministra grofa Goluchowskega, da delegacijske razprave nimajo nobenega vpliva na smer zunanje politike, kažejo drastično, koliko reelnega pomena imajo izvajanja posameznih delegatov. Značilno je, da so se Vsenemci zavzeli za srbske težnje v Bosni in zagovarjali ustanovitev velike srbske države pod avstrijskim protektoratom.

Cesar na Češkem. — V sredo je cesar odpotoval v Prago. Temu potovanju, vprizorjenemu z velikim sijajem, se pripisuje znamenit političen pomen. Čehi se pripravljajo na kar mogoče najsijajnejši sprejem prav kakor bi šlo za to, pokazati svetu, da so poravnane vse diference mej češkim narodom in krono, nastalim vsled razveljavljenja jezikovnih naredb.

Investicijsko posojilo. — Finančni minister je v jedni zadnjih sej poslanske zbornice pojasnil, da se 4 % kronska renta najame pri poštni hranilnici, pri Rothschildovi banki, pri zemljekreditnem zavodu, ter pri kreditni banki. 125 milijonov kronske rente preide v državno upravo po kurzu 94 %. Nadaljnih 125 milijonov na akcijo za denarne potrebe prihodnjega leta. Delež državne uprave od dohodka določi konsorcij po dogovoru.

Italija. — Zadnje dni so bile v italijanskem parlamentu velike razprave o vnanji politiki. V ospredju je stalo razmerje mej Italijo in Avstrijo. Tu se je pokazalo kako velik je antagonizem mej tema državama, in kako so v Italiji zginile simpatije za trozvezo. To izvira posebno iz nasprotja zaradi Albanije. Razni govorniki so v italijanskem parlamentu povdarjali, da se hoče Avstrija polastiti Albanije, tako da bi postalo Jadransko morje pravo avstrijsko morje, povdarjali pa so tudi, da Italija tega nikdar ne pripusti. Ta debata dokazuje, da je prav verjetno, da pride mej Avstrijo in Italijo še do konflikta radi Albanije.

Macedonija. — Z ozirom na stališče Rusije glede gibanja v Macedoniji se je postavil takoimenovani „macedonski komitè“ na stališče, da ne zahteva združenja z Bolgarsko, nego samo avtonomijo Macedonije.

Vojna v južni Afriki. — Angleški parlament je zopet dovolil 380 milijonov za vojno v južni Afriki. Zadnje dni ni bilo nikakih vesti z bojišča. Menda se Buri pripravljajo na kako večjo akcijo.

Obrtnija.

Bohinjska železnica in železnica čez Karavanke.

Minolo soboto je državni uradni list „Wiener Zeitung“ priobčil sankcijonirano investicijsko predlogo. Sklep državnega zbora glede zgradbe druge železniške proge je torej zadobil cesarjevo potrjenje, postal je pravno veljaven.

Ta zakon o drugi železniški zvezi s Trstom določa, da se mora ta proga zgraditi do leta 1905, oziroma, da se mora v tem letu izročiti prometu. Po naši zemlji bo tekla ta proga od Celovca na Jesenice, od tod na Bohinjsko Bistrico, dalje na Sv. Lucijo na Goriškem in od tam v Gorico, v Rifenberg, v Štanijel, na Opčine in od tod v Trst, kjer že teče državnoželezniška proga iz Hrpelj.

Ta proga bo veljala nad 100 milijonov kron. To je nerazmerno veliko, vzrok temu pa je, da se bodeta ravno na tej progi zgradila dva velikanska tunela, jeden skozi Karavanke, drugi pa skozi gorovje, ki loči Bohinj od Goriške.

Zgradba te železnice je po našem mnenju za prizadete kraje prava sreča. Pravi nebeški blagoslov bo, in zato je mora biti vesel vsak, komur je kaj za blagostanje ljudstva in dežele. Že ko bi nova železnica ne imela prav nobenega druzega uspeha, kakor da bo za časa zgradbe dajala zaslužka prebivalstvu, bi jo morali pozdravljati. Koder se grade velika podjetja, tam leži denar na cesti, samo pobrati ga je treba. Seveda, kdor je tako slep in neumen, da ga ne vidi, ali tako lesen in dolgočasen, da mu ga drugi izpred nosa pobero, predno je stegnil roko, tistemu ni pomagati. Tisti pa tudi res ni vreden, da bi se mu žganjci zabelili. Kdor hoče dandanes v svetu naprej priti, mora imeti kaj soli v glavi, mora biti delaven in spreten. Tepci niso za drugo, kakor da krave pasejo.

V neki vrsti časopisja smo povodom sprejetja in sankcije investicijske predloge čitali dolge jeremijade. Tako duševno hrano morejo prebavljati pač sami ljudje, ki ne vidijo dlje kakor do konca tiste lesene žlice, s katero klepljejo svojo prežgano juho. Jedni teh listov so grmeli proti kapitalizmu, češ, fabrikantje bodo zopet zaslužili. Pri tem pa niso pomislili, da fabrikantje dajejo na tisoče ljudem kruha boljšega kruha, kakor bi ga sicer imeli. Drugi zopet tarnajo, da bo železnica ljudi

nravno popačila, da bodo hodili v mesta, da ne bodo več tako krotki kakor zdaj. Ali se kdo boji, da bi ljudstvo ne ostalo več tako omejeno in nevedno kakor zdaj?

A propos zaslužka fabrikantov. Pri zgradbi nove železnice bodo poleg fabrikantov železja, poleg stavbenikov itd. veliko zaslužili izdelovalci opeke in fabrikanti cementa. Za akcije cementne fabrike v Mojstrani se ljudje zdaj tako trgajo, da bolj ni mogoče. Ta tovarna je že zdaj plačevala 16 % dividendo. Pri zgradbi nove železnice zasluži toliko, da se bo dividenda gotovo podvojila. Tunel skozi gcro mej Bohinjem in Sv. Lucijo se napravi namreč ves iz cementa, ker je svet peščen in istotako se napravi iz cementa tunel skozi Karavanke. Naravno je, da se bo tudi sicer rabilo silno mnogo cementa, in da bo imela tovarna v Mojstrani ogromen zaslužek.

Sami smo krivi, da pojde ta denar v tuje žepe, da tujci izkoriščajo ta zaklad naše zemlje. Gotovi osrečevalci ljudstva pravijo, da se mora podzidovanje blagostanja začeti s konsumnimi društvi, s prodajo cikorije in šnopsa, s tem, da se ubijejo mali trgovci. Naše mnenje to ni. Naj bi bili ti snovatelji konsumov rajši ustvarjali produktivne zadruge. Rajni Amon, ustanovitelj mojstranske tovarne, je kupil ves svet, kjer se dobiva cement, za pravo bagatelo, takorekoč za nekaj grošev. Čez nekaj let ga je delniški družbi, ki je tovarno od njega prevzela, prodal za 75.000 gld. in delniška družba dela vzlic temu kak dobiček, da lahko plačuje 16 % dividende. Ko bi se bili domačini makar na zadružni podlagi lotili tega podjetja, bi denar ostal doma, in bi zaklad naše zemlje ne dajal dobička tujcu. Toda pri nas je prodaja cikorije, facaneteljev, šnopsa in petjota važnejše, ko vse drugo!

Ob sebi se umeje, da bo še vedno dosti zaslužiti, pri železnici. Svetujemo pa ljudem, naj ne pretiravajo. Pri odkupu zemljišč naj bodo posebno previdni. Bolje je, se iz lepa poravnati, kakor da se potom razlastitve svet lastniku vzame. Takisto je tudi pri vsem drugem. Poštene cene zahtevajte za vse, a ne od sile velike, zakaj pri današnjih razmerah si vsakdo lahko drugače pomore.

Kmetijstvo.

O pridelovanju breskev.

O pridelovanju finih namiznih breskev v odločno pravem vinorodnem podnebju hočemo spregavoriti še kaj več, ker pridelovanje po Vipavi, po Goriškem, okoli Trsta ter v Istri ni tako, kakoršno bi moralo biti. Napačno je to, da se breskev še vedno dosti preveč pomnožuje s koščicami, veliko premalo pa s požlahtnovanjem ali cepljenjem. Kjer se pa breskve požlahtnujejo, se večinoma požlahtnujejo na neprave podlage, namreč na divje, iz koščice dobljene breskve. Tako požlahtnjevanje je vsled tega napačno, ker tako drevo veliko premalo časa trpi. V 10, k večjemu 12 letih je po drevesu; ono vsahne vsled smolike.

Tako, iz koščic vzgojeno in cepljeno drevje pa zaradi smolike vsahne tem hitreje, ker se navadno, in sicer popolnoma napačno sadi v visoke, suhe vinogradske lege, namesto v bolj vlažne nižave. Breskev je namreč v svoji domovini v Perziji obvodna lesna rastlina, tako kakor naša vrba, topola, jelša. Dobri prijatelj (Vipavec), ki je svoj čas služil pri trgovinski mornarici kot častnik, mi je pripovedoval, da je ob bregovih perzijskih rek, po katerih se je vozil s čolnom, da bi dobil sladke pitne vode za ladijo, videl vse polno divjega breskovega drevja, polnega, kaj lepega in finega sadja. „Kar z vesli smo suvali v veje, segajoče čez vodo, in v čoln se nam je nasulo vse polno breskev“. Tako mi je pravil prijatelj.

Da breskev zahteva bolj vlažno lego in zemljo, to že dolgo vedo Francozi, prvi mojstri v pridelovanju najfinejših breskev. Zato pa ob breskovem drevju, gojenem v podobi tomerijskih špalirjev (brajd), v zemljo zakopavajo lončene posode, podobne sladkornim štokom, katere so na spodnjem koničastem koncu čez in čez preluknjane. V take posode natlačijo mahu in pa slabe žime (arovice), in kakor hitro pritisne vročina in nastane suša, zalivajo te posode z vodo, ki se potem polagoma sceja h koreninam. In tako imajo Francozi do 30 in še več let stare breskove špalirje, na katerih pridelujejo najkrasnejše sadje. Pri nas pa breskev trpi, kakor že rečeno, k večjemu 10 do 12 let, tako da se niti izplača iz nje vzgajati špalirje.

Daljša trajnost breskovega drevesa v suhi legi ter zemlji se pa tudi s tem lahko doseže, da se cepi na tujo podlago, namesto sama nase. Breskev se torej ne cepi breskev, izrastlo iz koščice, na mandelj, na slivo, ali pa še celo na razšéliko (Steinweichsel, Prunus Machaleb). Požlahtnuje se pa breskev na te podlage z največjim uspehom z okulacijo, kajti s cepiči se breskev ne da uspešno požlahtniti. Na mandeljnu, bodi si na sladkem, še bolj pa na grenkem, se breskev z okulacijo kaj rada prime, in drevo trpi neprimerno dlje časa, kakor pa na svoji breskovi podlogi.

Na slivi ali na češplji izvršena okulacija se ne prime tako rada kakor na mandelju, toda drevo trpi še dlje časa. Najboljša sliva za podlogo breskvi je pač takozvana senžiljen (St. Julien), sliva drobnega, rumenega sadu.

Na razšeliki se pa breskev prime jako nerada, toda če se prime, daje odločno najtrpežnejše drevo.

Ako bi naši Vipavci, Goričani, Istrijani, tržaški okoličani hoteli breskve pridelovati po francoskem vzoru, dobivali bi za nje lahko krasen denar. Če bi jih pa hoteli pridelovati po francoskem načinu, bi morali pač tako-le postopati. Pred vsem bi morali izbirati prave vrste in jih požlahtnovati na mandelj, slivo ali razšeliko. Dalje bi morali to drevje saditi v nizko ležeč vlažen svet, čez in čez globoko prekopan in pred burjo zavarovan, ne pa v najbolj suhe, visoke vinogradske lege. V

takih legah naj bi breskve vzgajali kot francoske ali tomerijske špalirje, katerim bi morali ob poletni vročini, posebno pa ob suši prilivati.

Vipavci, Goričani, Istrijani, tržaški okoličani naj bi torej napravljali breskove sadovnjake v pravem pomenu besede, v katerih bi vse breskovo drevje imeli akupaj vsajeno. To zemljo bi morali vsako leto obdelati ter večkrat zagnojiti. Med breskvami bi lahko pridelovali poljedelske ali zelenjadne rastline. Pridelovali bi pa tudi lahko razno jagodasto sadje, ki se tudi prav lahko v denar spravi, na pr. zgodnje maline, grozdjiče sv. Ivana, ali pa še celo zgodnje namizno grozdje, nizko vzgojevano. Dokler se breskve ne bodo pridelovale v takih sadovnjakih, in sicer v izdatni meri, ne bodo tako važno, drago plačevano trgovsko sadje, kakor so na Francoskem, dasi ni kakega vzroka, zaradi katerega bi ne mogle doseči take cene, kakor jo dosežejo francoske breskve.

Poučni in zabavni del.

Tragikomedija.

Povest iz prosvitljenega stoletja.

Že v zgodnji mladosti je Svitoslav Mirodolski svetu kazal, da bo njegov duh plaval nad navadnimi zemljani, že takrat se je javljalo v njegovi duši neko veselje, nagnenje do vzvišenosti. Komaj odrasel deček je govoril tako vzneseno, tako gladko in poetično, da se mu je vse čudilo. In ko je odraščal, tedaj je muza v njegovem srcu glasno in sladko pevala, pevala pesmi, ki se vzdigujejo visoko nad vsakdanjostjo: opeval je grške boginje Minervo, Venero, Gracije, priljubljene bogove Apolona, Amorja, opeval Vesno, Vile in blaženi raj slovanski, pozneje je čudovito napredoval in pesnil o solncu, luni in zvezdah . . . In ko so mu zasijala svitla leta odraslega mladeniča, bil mu je vir hipokrene le jeden, neusahljiv, bogat, oživljajoč vir: Zora Podgorska.

Svitoslav je izštudiral, potem se je pa ugospodaril na svojem obširnem posestvu, katero so mu oskrbovali posli, kajti tak opravek je bil v diamentralnem nasprotju z njegovimi nazori. Vsak dan je jezdaril iz gradu in nazaj, posedal po vrtovih in pesnil neprenehoma. Ah, kaka bitja so Šekspirova Julija, Dantejeva Beatrica, Schillerjeva Laura ob klavirju, Prešernova Julija, premišljeval je mladi pesnik. In tedaj mu je nekaj vzvrgetalo v duši, zablisknilo oko, pogledal je v jasno nebo in se zarotil, da naj ne vidi več svojega gradu, naj ne gleda več ljubeznjivega solnca, in naj se ne ozre več nagajivo-prijazni mesec nanj, oko v dveh tednih ne najde ideala, svoje Julije . . . Osedlati je dal konja, ogrnil jahalno obleko, vzel s sabo zvestega hektorja in odjezdil iz gradiča, svojega priporočujoč se vsem grškim in slovenskim boginjam, naj ga privedejo na cilj, naj mu skoro pokaže ideal, po katerem hrepeni in hlepi . . . Zlato solnce se je skrivalo za oblačke nad horicontom, slednjič se je pa skrilo za strme gore in ni se menilo za jezdeca, ki ga je goreče prosil, naj mu še obseva obraz in kaže pot, naj ga njegovi žarki pogrejejo, kakor ga bodo žarki iz plamtečih očij boginje, katero išče . . . Neusmiljeno solnce ni slišalo ne prošenj, ne tožbá in si zakrilo obličje . . . V naravi je vse umiralo in tihevalo . . . Le hladen veter je potegnil in Svitoslav Mirodolski je vzdihnil: „Le pihljajte vile s svojimi perotmi, da mi gasite ogenj, ki gori in žari v mojem srcu; hvala vam, rajske vile“. In videl jih je ko so se vrstile v kolo; zapele pesem v dveh ljubečih bitjih: in zaplesale okolu neke deve, ki je bila v sredi, poskakovale okoli nje, ji nagajale in pele o vitezu, ki bo prišel po njo. Mirodolskemu je vstrepetalo srce, pognal je konja, da dohiti kolo, ki se je vrtelo pod njim, in čim bolj je dirjal konjič, tem bolj so se oddaljevale vile s krasno devo v sredi; še jedenkrat požene konja, — že je kolo pred njim — v tem hipu se pa razprše in izginejo izpred njegovih očij . . . Ob potoku se pa oglasi zbor žab, in vitez vsklikne: „Oh, zopet pojejo vile, ki so mi vzele deklico, katero je Amor meni namenil; vmes se razlega solo petje črvička in ščurka, ki tako blagodejno vpliva na ponočnega jahalca. „Bridka žalost ga obide“! Sam, zapuščen je na daljnem potu! In začel je mil v srce segajoč in dušo pretresajoč samogovor: „Ve vile, ki ste mi odvedle moj ideal, ki sedaj pevate ob potoku, dajte mi nazaj deklico, in sezidam Vam v bližnji gori krasan, sijajen grad! Vi ptiči, ki čričate z gora in tožite z mano, Vi drevesa, ki si mej sabo pravite zaljubljene reči, žalujte z mano zvezde, ki ste baš izšle, povejte mi, kako naj dobim svojo deklico, ah, in ti luna, ki si mi že tolikokrat zacelila globoke rane, pomagaj mi v nesreči, ozri se name, in ti hektor, vriskaj, da bo odmevalo po gorah in dolinah. Ti Živa, Vesna, Minerva in Venera, ki ste vsikdar tolažba mojega srca, Vam se izročim“. Narava je bila kot preje. „Hvala Vam, boginje; vidim, da vse žaluje z mano“. In nočni jezdec utihne. Tedaj mu pa odpove njegov nosilec Belec službo in njemu samemu leže utrujenost in zaspanec na oči. Pri bližnjem drevesu se ustavi in skoči raz konja, ga na rahlo priveže k drevesu, sam si razgrne plašč in dremlje gledajoč v leskečajoče zvezdice in misleč na njo: „Oh, da vem, pod katero zvezdo je, takoj uprem oči vanjo in najini pogledi bi se srečali“. V tem zaspi in sanja sanje srečnega, upajočega in srečo pričakujočega. Solnčni žarki že objamejo lice, ko se tiči i nad zemljo i pod zemljo oglašajo in pojejo njemu v slavo . . . tedaj se pa prebudi, skoči kvišku, pogleda — ali Belca ni; samo zvesti hektor leži pod nogami, Svitoslav se čuti še bolj osamljenega in tuga mu stiska srce. Konja je le za skorjo drevesa privezal, in žival je dobila poželenje po senu, katerega že več kot poldneva ni uživala. — Zdirkala je po potu, po katerem je bila prišla z gospodarjem. Svitoslav Mirodolski vzame bič, zažvižga psu in odkoraka. Tri ure hodi in srečno dospe v neko vas. Tedaj mu pa moči pojemajo in komaj pride do prve hiše — kjer je bila gostilna —

n tu se zopet pokrepča. V tej gostilni pa izide Svitoslavu Mirodolskemu Zora ljubezni . . . Krčmarjeva hčerka Zora je očarala junaka. Kri mu je švignila v obraz, ko jo je zagledal, in trdno prepričan je bil, da je to ideal njemu namenjen. Dekle je bilo gibčno kot srnca, lepega, divnega, pravilnega obraza. Krilo je nosila malo kraje, roke do laket gole, okolu vratu precej bogat nakit; taka je bila, ko je stopila v sobo pred Svitoslava in mu prinesla krepčil. Svitoslav jo prime za roko, pogleda ji v oči in vpraša:

„Ali bi bila ti Vila moja"?

„Ne vem, gospod"!

„Ah, ti moraš biti moja, saj sem to čital v zvezdah, in nocoj se mi je sanjalo, da bo v prvi hiši, do katere pridem, kraljica lepotic, in to so bogovi naklonili meni".

Pokleknil je pred njo, držeč jo za roko in prosil, naj bo njegova žena; on da je grajščak dvanajst ur od ondod, da jo takoj povede na svojo grajščino in ji pripravi dom, v katerem bo živela kot vile v gorskih gradovih, obdana z vsem, kar si želi . . .

Dekle ga strme posluša. Kaj tacega se ni nadejala ni od kmetskih ljubimcev . . .

In ko vstopi oče, se zajezi: „Kaj delate z mojo hčerko"?!

Svitoslav Mirodolski mu odgovori in razjasni ves položaj:

„Milostljivi gospod! Ta deklica je za me rojena, pustite jo takoj na moj dom, da jo popeljem pred altar. Oh, takih krasnih bitij niti olimpski bogovi niso imeli".

V daljšem pogovoru se sporazumejo. Tedaj zopet poklekne Svitoslav pred njo in jo obožuje: Zorica, daj me osrečiti s pogledom, glej, kakor mi lunin svetli žarek razveseli dušo, tako me tvoji žarki pogledi razjasne temno dušo.

In poljubljal je roke, čelo in ustnice . . .

Čas slovesa napoči. Svitoslav Mirodolski obljubi, da pride v sredi zime s spremstvom po njo, v tem jo pa še večkrat obišče . . .

Tu si kupi naš junak konjiča, preskrbi sedlo in odjezdi proti domu . . .

Lahko bi se bil peljal po železni cesti, toda te naprave so mu preprozajične. On, pesnik, naj diha dim premogov, on naj se vozi v železnem vozu; oh ti prozajičen svet, prozajičen čas . . . In tako kima s sliko boginje v srcu tje proti Mirodolskemu dolu. Brzojavil bi bil domov, naj mu pridejo naproti, toda brzojav; železna žica in tisti čudni tok, ali je to naravnega, poetičnega značaja? Vse izmišljeno, vse narejeno, vse umetno. In tako jezdi počasi naprej. Ko dospe domov, vpraša najprvo po Belcu, in ko zve, da je srečno pritekel v svoj hlev, skliče ves grad in veli napraviti velikanske pojedine, zakaj on je našel svoj ideal, svojo srečo. In rajanja je bilo v tistem gradu toliko, da drug drugega niso poznali. On pa je stopil v svojo sobico in nažgal lojevo svečo, kajti nove svetljave so prozajičen in nenaraven izdelek, delo, sveča je bolj primitivno delo. Vzel je gosje pero in namočil v črnilo lastnega fabrikata, ter pisal pisemce svoji zvezdi:

„Zvezda moja! Ko sem se vračal od Tebe, peli so tički po zraku in ob vodah, šepetala so drevesa, šumel je veter in mi pravil, da me Ti ljubiš, in sedaj, ko sem doma, se mi luna smeje in zvezde mi govore, da sem našel svojo vilo, da sem na pragu raja. Oh, zlata moja, brez Tebe ni življenja, pri Tebi so nebesa; pridi skoraj trenutek, ko te upeljem kot kraljico v svoj dom . . . Poljubljam Tvoje lice, Tvoje roke, Tvoj nosek, Tvoje svilene laske, vse, vse poljubljam in pokleknem pred Teboj kot suženj pred svojo vladarico. Kmalu priletim na Belcu k Tebi, da se napijem Tvojih ljubečih pogledov, da se navžijem Tvojih sladkih besed . . . Glej, Ti si moja boginja in Tebi žrtvujem vse . . .

Tvoj suženj

Svitoslav Mirodolski.

In to pismo je oddal slugi, ki ga je moral na konju nesti njej; kajti Svitoslav ni dal skruniti pisma po pošti ali železnici. Tako je napisal pisemce na pisemce, pošiljal pesem za pesmijo, in to mu je bilo dovolj, od nje ni zahteval pisma in ga tudi ni dobil. Pred poroko jo pa obišče. Zajezdi Belca in dirja k njej. Žarel mu je obraz, kipelo srce, ko je stopil pred njo. Toda čuda! Ona ga ni ne pogleda. Svitoslav jo hoče objeti, poljubiti in poklekniti pred njo, toda ona se mu izmuza in spregovori: „Ha, ha, bedak! Jaz imam že fanta in v nedeljo bova na oklicu". Strela je udarila v Svitoslava. Ko vpraša očeta, izve, da je dekle že prej imelo fanta, da neče njega, in da je že vse dogovorjeno. Svitoslav zbesni. Pokliče hektorja, zasede konja in oddirja. Tam pri neki reki skoči raz Belca in ga požene v peneče, mrazovito valovje:

„Tu umri za me, tu končaj svoj tek, da te prozajični ljudje ne uporabljajo za trda, nečloveška dela".

Konj brže nekaj časa v valovju, skrije svojo glavo, in ni ga več videti . . . Hektorja si priveže okolu pasu, sleče vrhnjo obleko in leže v globok sneg . . . Mraz je bil, da je škripalo pod nogami, in veter je pihal, kakor bi te s šivankami zbadal . . . Obupani pesnik prične: „Tu me naj vsprejme v naročje mogočna Morana . . . Oh, kako sladko je tu bivati . . . Narava me je dala, naj me še narava vzame . . . Kako prozaični, bedasti so ljudje, ki rabijo tiste svinčene kroglje . . . Kje je poezija pri njih! Tu sem naj bi prišli . . . Ah, kako me prijetno stresa . . . Tako drgečem po telesu, kakor bi me sama Venera poljubovala . . . Že vidim, kako gredo po me device iz raja, da me pomazilijo in odneso v svoje brezkončne kraje . . . Oh, da morem zapisati, kar vidim čutim! Poezija me je ljubila in me ljubi do zadnjega hipa . . . Hvala Vam muze, hvala Ti Vesna za naklonjenost, končujem kot naraven človek, kot popolen človek, do zadnjega trenutka pesnik v smrti . . .

Ah smrti! . . . In utihne svetovni pesnik. Tedaj pa zašumi in zabobni po nebu, drevesa se stresejo, vetrovi buče, tropa skovirjev skovika, reka buta ob skalovje, vsa narava se stresa, giblje. Tam visoko pa priplava nebroj duhov, ki se smejejo in krohotajo — in izginejo; — za njimi pa priplavajo vse boginje, v njih sredi Minerva, spuste se navzdol in vsprejmejo mej se človeško, popolno, vedno naravno bitje ter zopet odplujejo. Pred njimi pa trobentajo angelji, svirajo na cimbalih in harfah, in z njimi krasno harmonira skovikanje sov, glasno šepetanje dreves, petje nočnega vetra; pot jim pa smehljajočega obraza kažejo mile zvezde s svojo divno kraljico luno v sredi . . .

Tam v kotičku za reko se pa solze tri rojenice in se bridko kesajo: „Vsevlad nam je izročil pred 500 leti Svitoslava, naj ga nesemo v svet, toda pri obilnem poslu smo ga pozabile in ga izgubile. Našle smo pred nekaj leti in še le tedaj prestavile na ta prozajični svet . . . Odpusti Vsevlad, grešile smo in jedno bitje storile nesrečno . . .“ Po tej prošnji zbeže držeč se za roke v svoje divno domovanje na dno bližnje gore . . . Potem potihne vznemirjeno obnebje, in svet je zopet ves prozajičen.

Milan Cvetkovič.

Novice.

— **Cesarjeva zahvala.** XIII. glavna skupščina „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ na Bledu, dne 26. maja t. l. je poslala brzojavnim potom cesarju izjavo udanosti in neomejene zvestobe. Na to izjavo je došlo od c. kr. deželnega predsedništva kranjskega nastopno obvestilo: Št. 2156/pr. Ljubljana, dne 30. maja 1901. Blagorodnemu gospodu Luki Jelencu, učitelju kot predsedniku zbora hrvaških in slovenskih učiteljev v Ljubljani. Vsled Najvišjega povelja naprosil me je gosp. ravnatelj c. in kr. kabinetske pisarne, da naznanjam zboru hrvaških in slovenskih učiteljev, kateri se je dne 26. t. m. vršil na Bledu, Najvišjo zahvalo z brzojavnim potom poklonjeni izraz zvestobe in udanosti. C. kr. deželni predsednik: Hein s. r.

— **Osebne vesti.** Ravnatelj ljubljanskega učiteljišča gosp. Fran Hubad je imenovan deželnim šolskim nadzornikom za ljudske šole na Kranjskem. — Profesor ljubljanske realke gosp. Fran Levec je imenovan ravnateljem ljubljanskega učiteljišča. Pozdravljamo ti imenovanji z iskrenim zadoščenjem. — Finančni tajnik v Ljubljani, gosp. Jurij Konscheg je imenovan členom prizivske komisije za osebno dohodarino. — Davčni kontrolor v Ribnici, gosp. Fran Modrijan pride za oficijala v Črnomelj. — Konceptni praktikant gosp. Aleksander Guzelj je iz Logatca premeščen v Kočevje. — Predsedništvo finančne direkcije v Trstu je imenovalo pisarniškega oficijala Oskarja Schreya pristavom pomožnih uradov v IX. plačilnem razredu; davčnega kontrolorja Frana Benussija v Vodnjanu davčnim prejemnikom v IX. plačilnem raz. redu; adjunkta tehnične finančne kontrole Henrika Bergerja kontrolorjem v IX. plačilnem razredu; računskega oficijala gosp. Lovra Museticha računskim revidentom v IX. plačilnem razredu; računskega pristava Emila Pelosija računskim oficijalom v X. plačilnem razredu in računskega praktikanta Rafaela Bajca računskim pristavom v XI. plačilnem razredu; dalje so bili imenovani: davčni oficijal Josip Zaccaria in davčni pristav Ivan Bernardis davčnima kontrolorjema, davčni kontrolor Feliks Santin pa davčnim oficijalom v X. plačilnem razredu; davčni praktikant Josip Richter v Pazinu je imenovan davčnim pristavom v XI. plačilnem razredu.

— **Imenovanje v cestni odbor.** Deželni odbor je v cestni odbor Črnomaljski poklical I. Majerle, posestnika s Predgrada in Karola Müllerja mlaj. posestnika v Črnomlju.

— **Deželni zbor kranjski** je sklican na pondeljek dne 17. junija.

— **Ustne zrelostne skušnje na srednjih šolah** se bodo vršile meseca julija in sicer na ljubljanski realki dne 1., 2., 3.; na ljubljanski I gimnaziji dne 4., 5., 6., 8., 9., 10., 11., 12., 13 in 16.; na novomeški gimnaziji dne 18., 19. in 20. in na kranjski gimnaziji dne 22., 23., 24. in 25.

— **»Slovenska Matica«** vabi na CXXVI. odborovo sejo, ki bode v Ljubljani, v ponedeljek dne 17. rožnika 1901 ob petih popoldne v društveni pisarni. Vspored: 1.) Naznanila predsedništva. 2.) Potrditev zapisnika o CXXIV. odborovi seji in o XXXVII. rednem občnem zboru 3.) Volitev predsednika, podpredsednikov, blagajnika, ključarjev in odsekov. 4.) Tajnikovo poročilo. 5.) Eventualia.

— **Mizarska zadruga v Št. Vidu nad Ljubljano** se lepo razvija in postavi v kratkem celo svoj lastni dom v Vižmarjih. Temeljni kamen tej zgradbi se položi prihodnji ponedeljek.

— **Prenaredba južnega kolodvora v Ljubljani.** Komisija, ki je bila dne 10. t. m. na lici mesta, je odobrila splošni načrt za preuredbo ljubljanskega južnega kolodvora. Sedaj se bodo pričeli izdelovati podrobni načrti, prihodnje leto pa se začne delo. Preureditev kolodvora bo veljala šest milijonov kron. Kolodvor bo imel tri oddelke. Sedanje kolodvorsko poslopje se porabi za uradniška stanovanja. Novi kolodvor bo stal ob Resljevi cesti.

— **Novomeški vodovod.** Kakor se nam poroča, so se dela in dobave za Novomeški vodovod že oddale, in se bode z gradnjo pričelo takoj čim poljedelsko ministrstvo oddajo odobri. Dobava cevij in armatur, zgradba reservoira, naprava vodovodnih jarkov, gradbena dela pri omrežju, montaža, naprava telefona in električnega kazalca vodne množine oddala se je Dunajski tvrdki G. Rumpel, dobava motorjev tvrdki Zangen & Wolf na Dunaju, dobava čerpalnic pri tukajšnji tvrdki M. Samassa. Skupni stroški za ta vodovod proračunjeni so na 310.000 kron. Dela se bodo pospešila tako, da se bo vodovod še letos mogel izročiti svojemu namenu. Obžalovati je le, da kmetsko prebivalstvo v okolici dela ovire toli nujnemu potrebnemu podjetju. Duhovščina bi imela priliko, ljudstvo primerno poučiti, a dosedaj smo takega pouka zaman pričakovali.

— **Bohinjska železnica.** Zgradbena dela se začno kar najprej mogoče. Razni listi poročajo, da se vrše že vse potrebne priprave za to. V Gorico pride v kratkem kacih 70 inženerjev, kateri bodo imeli nalogo pregledati črto iz Podbrda v Gorico.

— **Mariborski župan Nagy** je odstopil in sicer vsled tega, ker je v graškem glasilu socijalnodemokratične stranke izšlo poročilo o neki tajni seji mariborskega občinskega sveta, v katerem poročilu baje ni bilo vse po resnici povedano. Župan je prepričan, da je ta dopis spisal član občinskega sveta in je zato odstopil.

— **Demonstracija v Trstu.** Bratovščina sv. Cirila in Metoda in Marijina družba sta se torej vender udeležili procesije sv. Rešnjega Telesa. V soboto zvečer je imel obč. svet sejo, v kateri se je sklenilo, da se ne udeleže procesije ne župan, ne občinski svet, ne mestni uradniki, ne mestni uslužbenci, ako se je udeležita rečeni bratovščini z zastavami.

Vzlic temu pritisku se škof ni udal in sta se obe imenovani bratovščini udeležili procesije z zastavama na tisoče in tisoče. Pri zastavah je šlo sicer vse polno redarjev, a tuli laško prebivalstvo niti poskusilo ni kakorkoli demonstrirati. Mestni zastop in mestni uradi seveda niso bili zastopani Za Slovence v Trstu pomeni to velik moraličen uspeh.

— **Potres** so čutili v Št. Štefanu pri Brežah na Koroškem dne 9. t m. Škode ni bilo nič.

— **Prijet požigalec**. V Dobrunjah in v Bizoviku pri Ljubljani so se zadnji čas kar vsak dan primerjali požari. Ljudstvo je bilo v silnem strahu. Naposled so ujeli 11letnega pastirja Pintarja, ki je priznal, da je podžigal, vse požare je zanetil iz maščevalnosti.

— **Neusmiljena mati**. Mariborsko porotno sodišče je obsodilo na smrt 38letno Terezijo Holz roj. Visenjak iz Čage pri Sv. Lenartu, ker je svojo lastno 11letno hčerko zadavila.

— **Samomori**. V Ljubljani se je obesil gostilničar Fran Kovač. — V Srednjem pri Kobaridu se je ustrelil finančni stražnik Makso Vidmar iz Senožeč.

— **Kanibal pred porotniki** Pred mariborskim sodiščem se je 11. in 12. t m. vršila obravnava proti 40 let staremu vinčarju Francetu Bratušu iz okolice Ptuja in njegovi 50letni ženi. Bratuša je bil obtožen da je svojo 12letno hčerko Ivanko zadavil, spekel in potem neke kose njenega telesa snedel. Žena je bila obtožena sokrivde pri tem grozovitem hudodelstvu Umorjena hčerka je 16. aprila pr. l. blizu očetovega doma užgala neko drevo. Boječ se surovih starišev se deklice ni upalo domov in se klatilo po okolici. Orožniki so pri Bratušu večkrat poizvedovali po otroku in končno pri neki priliki našli krvavo dekliško obleko. Bratuša je prišel v stisko, se je zagovoril in priznal svoje grozodejstvo. Povedal je, da je našel svojo hčerko blizu hiše popolnoma onemoglo, da jo je zadavil in ponoči nesel domov. Tu je truplo slekel in je razrezal na pet kosov. Žena mu je pomagala s tem, da je držala odrezane kose. Bratuša je dekletu odrezal najprej glavo. Vzel je potem malo sekiro in presekal hrbtišče, na to je odsekal obe nogi in naposled preparal prsa in trebuh. Tu mu je pomagala tudi žena rezati. Razrezane kose sta vrgla Bratuša in žena njegova v peč. Pozneje je Bratuša še priznal, da je od stegna lastne hčerke odrezal „najlepše meso“, da mu je žena to meso spekla, in da je on to „pečenko“ snedel. Bratuša so obsodili na smrt na vislicah, žena pa na 3 leta.

— **Požar v Kropi** Piše se nam iz Krope 5 t. m: Poludan zvoni, solnce pripeka, v središči Krope pa se vzdiguje kvišku gosti dim. Gori! gori! doni na uho. Ljudje begajo sem in tja ter iščejo otroke. Bolnike nosijo izven Krope. Kovači, gasilci hite po brizgalne in takoj so v sredi trga, kjer brizgamo vodo. Plamena se vzdigujejo kvišku, ko stolpi visoko. Krik, vik in jok — obup se polastuje prebivalcev. Grozen prizor! Videl sem že cele kmetske vasi goreti, tudi ljubljansko gledališče itd. — toda prizora v sredo ne morem primerjati. Vtisnil se mi je v dno duše. Gasilci so delovali vztrajno, pa proti takemu elementu je človeška moč ničeva. Veter je s silno močjo pihal proti „Kotlu“. Gasilci so kmalu sprevideli, da goreča poslopja se ne dajo pogasiti, tedaj so poskusili omejiti ogenj. Potrgali so strehe pri Marički in Vretenu (Globočnik in Gartnar) in s silnim naporom so ukrotili razdirajoči element na gorenjem koncu. Tri domače brizgalne so tukaj delovale. Na spodnjem koncu je vse obupovalo. Kdo bi se ne čudil? Štirinajst eno-, dvo- in tudi tri-nadstropnih poslopij v plamenu. Toda pomoč je prišla od vrlih naših sosedov Kamnogoričanov, kateri gasilci so dospeli z dvema brizgalnama, pa tudi pridna dekleta s škafi. Vsa čast in hvala jim! Ko bi le nekaj trenutkov pozneje dospeli, nenasitljivi element bi nam ugonobil še mnogo poslopij, pa tudi magazine gosp. Jurija Magušarja v Pibrovčovi hiši, v katerih je za več vagonov žebljarskih izdelkov. Tudi radovljiške gasilce je aviziral vrli dečko Hrovat mlajši iz Kamnegorice, katero je dospelo na pogorišče in pomagalo gasiti. Dela je bilo obilo. Vžigalo se je po vsej Kropi na dvajsetih krajih. To je bil strah in groza. Žal, da moram omeniti tudi nesreče. Kamnogoriški gasilec si je s šipo prerezal na desni roki žile. Gosp. dr. Voves ga je obvezal in poslal v Ljubljano v bolnišnico. Da se jih je veliko opeklo, prste pomečkalo itd., ne bodem razkladal. Ogenj je divjal do noči, pa tudi po noči in Sv. Rešnjega Telesa dan se je še gasilo. Dimniki molè kvišku, slično kot pri velikih tovarnah. Sedaj naj navedem glavno vprašanje. Koliko je škode? To je kočljivo vprašanje. Hiše so pri nas po ceni. Če pa kdo zida z novega, pa jako drage. Materijal se mora voziti večinoma iz Podnarta. Za 100 tisoč gld. nihče ne sezida tako velikih stavb in stanovanj. Zavarovanih je bilo le nekaj posestnikov za 17.000 gld. 7 posestnikov pa prav nič Največ škode ima gospod Jurij Magušar, nad 15.000 gld, kateremu so tri hiše pogorele. Znatno pomoč morajo dobiti pogorelci, sicer ne more večina posestnikov nikakor sezidati hiš

— **Uničena eksistenca.** Še lani je bil Robert D. aktiven nadporočnik, danes pa je delavec v dunajski delavnici, kjer lepi škatje in zasluži 4 gld. na teden. Robert D. je sin umrlega bogatega notarja ter je dovršil gimnazijo. Njegova rodbina pa je zašla v bedo, in sestra se je udala nemoralnemu življenju. Zato je moral pustiti častniško službo. Poslej je brez uspeha iskal službe. Prodal je vse, kar je imel, da je mogel živeti, in končno se je zatekel k policiji, ki ga je poslala v mestno delavnico Tam je še sedaj Nedavno mu je odnesel nekdo še obleko. Tatu so vjeli, mu vzeli obleko in ga obsodili v šestmesečno ječo. Bivši nadporočnik bil je priča, kako je prišla njegova žalostna usoda v javnost.

— **Svetinja sv. Očeta.** Dunajski medaljski medailleur Rudolf Marschall, ki je izdelal cesarjevo jubilejno svetinjo, je pozvan v Rim, da po naravi naredi reliefno podobo sv. Očeta. Ta podoba bode na svetinjah v spomin sv. leta.

— **Vročina.** Ravnatelj osrednjega zavoda za meteorologijo in zemeljski magnetizem, profesor dr. Pernter se je v dunajski „Neue Freie Presse“ izrazil o sedanji vročini, ki se zdi nekaterim abnormalna in nenavadna. Pernter konstatira, da imamo letos večjo vročino, kakor smo jo imeli ob tem času zadnjih pet let. Sedaj imamo 20—26 C°, leta 1897 pa smo imeli 17—22 C°, leta 1898 smo imeli samo 10—12 C°, l. 1899 tudi le 12—17 C°, lani pa komaj 11—13 C°. Nato pravi Pernter, da se toplotne razmere kmalu izpremene in da bomo imeli še dolgo vrsto prav hladnih dnij. Sedanja vročina nikakor še ni dokaz, da bomo imeli letos izredno vroče poletje

— **$4^1/_2$ leta star morilec** je pač nekaj nenavadnega. In vender živi na Dunaju fantek, Fran Vanek, sin črevljarja, ki je te dni s krivcem zabodel dečka Schmidta, ker se je z njim sprl. Policija je morilca iskala tri dni. Morilec je spočetka tajil, končno pa je priznal, da je Schmidta res sunil z nožem v trebuh, radi česar je ranjenec umrl. Vanek se je po umoru vse tri dni igral, kakor bi se nič ne zgodilo in tudi doma ni nič povedal. Njegov brat, 13leten deček, je v korekcijskem zavodu v Gdulichu, ter je tudi lopov. Morilca radi njegove starosti ni možno kaznovati. Dunajski listi pišejo o prirojenem zločinskem instinktu v rodbini Vanek.

— **Svojo mater umoril** je v bližini Budjevic 25letni dninar Votava, ker mu mati ni dovolila, da bi se oženil z nekim 20letnim dekletom, ki je bila na slabem glasu. Votava je svoji materi zadal 102 ran. Morilca so že izročili sodišču.

— **Ljubosumnica v hlačah.** Mlada žena nekega meščana v Moravski Ostravi je bila sila ljubosumna, dasi baje brez vzroka. Dne 11. m. m. zvečer, ko je odšel mož z doma,

se je odločila, da ga poišče. Trdno je bila prepričana, da ga dobi v ženski družbi. Da bi ga lažje dobila, se je oblekla v njegovo obleko ter ga šla iskat. Ali ko je šla po ulici je neki bistrovidni policist takoj zapazil, da ni mož nego ženska. Stopil je torej k njej ter se takoj prepričal, da se ni varal. Ker pa je mislil, da je preoblečenka nevarna vlačugarica ali celo zločinka, jo je aretiral in gnal seboj na policijski urad. Gospe je bilo seveda strašno sram, ko so jo uradniki natančno ogledovali ter ji končno ukazali, da mora moško obleko sleči in žensko obleči. Poslali so torej domov po gospejina krila, odvedli gospo v drugo sobo, kjer se je nato izvršila ukazana metamorfoza ter jo potem poslali domov. Čez par dnij pa je dobila seveda še diktirano primerno globo! Gospa je danes še bolj preverjena, da jo mož vara, in nihče ji ne vzame prepričanja, da je bil policist z njenim možem zmenjen.

— **Umor v Sarajevu.** Sluga vojaškega zdravnika dr. Segla je umoril zdravnikovo ženo, ker ga je ta radi neke nerodnosti okregala. Ko je prišel zdravnik s svojo 13letno hčerko domov, našel je svojo ženo umorjeno, v neki sobi pa je dobil obešenega slugo, ki se je iz strahu pred kaznijo sam obesil.

— **Uradniki — kmetje.** V Bolgariji se je iz razlogov varčnosti odpustilo 800 uradnikov iz službe Ti odpuščeni uradniki so sedaj sklenili, napraviti na deželi kmetsko kolonijo, kjer bodo obdelovali zemljo, ter so že naprosili vlado, naj jim potrebno zemlje brezplačno prepusti.

— **Dvojna smrt radi pijanosti in jeze.** „Prinesi mi za štirinajst novcev žganja", kričal je neki žganjar na Slovaškem, kjer je žalibog žganjepitje jako razširjeno Ko žena prinese žganje, zahteva mož, naj mu skuha še kisle juhe. Ko to pokusi, se zareži: „Smrad, pfuj!" Žena je namreč med kuhanjem zadremala, med tem pa se je juha nekoliko osmodila. Žena mu odvrne nevoljna: „Ko si bil pri peči, bi bil lahko sam mešal"! Nato surovi mož udari z roko ženo po ustih. Ta je zamižala, nato pa vrnila udarec z gorko povno po moževi glavi. Ta zgrabi ženo za lase, ali ta se mu izmuzne, med tem ga pa s koncem ponve dregne v trebuh in mu pretrga črева. „Za sto vragov"! zavpije mož, popade sekiro ter leti za bežečo ženo na cesto. Ko jo dohiti, udari jo s sekiro po glavi, da žena omahne. Med tem prihite ljudje, umirijo moža ter vzdignejo ženo. Ali pomoč je bila že prepozna. Tretji dan po tem umrje mož za ostrupljenjem krvi, teden pozneje pa žena za pretresenjem možganov. — Kar ne pomagajo opomini, uče dosti glasno izgledi. Zatorej: Varujte se žganja!

— **Izbruh ognjenika na Javi.** Na Javi je pričel bljuvati ognjenik Kölet. V obližji ognjenika je popolna tema. Prebivalstvo v okolici beži, vender je izbruh uničil 178 ljudij. Kraj Pelidor je sakrit z blatom iz ognjenika.

— **O samomoru Brescia.** Vsa stvar ob Brescijevem samomoru se je izvršila v 15 minutah Ko so stražniki zagledali, kaj se je zgodilo, je Bresci se rahlo dihal. Položivši ga na posteljo, je najedenkrat spremenil poteze svojega obraza, postal modro-črn in je krog vratu zatekel. Rešiti ga ni bilo mogoče. Stražnike je varal vsled svojega mirnega vedenja, kajti več kot mesec dnij ni črhnil besedice in ni ničesar potožil. Dvajset minut pred samomorom je snedel košček sira in izpil čašo vina. Potem se je vlegel in bral neko knjigo z navideznim interesom. Zato se stražniki za trenutek niso brigali zanj, in ta trenutek je porabil, da je izvršil svoj, že davno projektirani namen. Predno je Bresci izvršil samomor, je zapisal na list knjige, v kateri je čital, svoj zadnji rek, ki je izzvenel v navdušen slavospev anarhiji. Zabeležit je besede: „Boljša je smrt, ki je početek slobode, kot tako življenje. Živi naj anarhistiški komunizem!" — Stražnika, ki sta ob času Brescijevega samomora stražila pred njegovo celico, so zaprli.

— **Weiland — simulant.** Senzacijonelna vest prihaja iz Berolina: Preiskave šestih psyhiatrov na Weilandu so imele tak zaključek, da so napadalca nemškega cesarja Weilanda odpeljali iz opazovalne sobe nazaj v — preiskovalni zapor.

— **Čudno naključje.** Ob reki Reni na Nemškem stoji vojaška utrdba in ondi stražil je pred dvemi leti mlad vojak. Iz dolgega časa in pa ker je bil strasten nabiralec razglednic je zaprl v steklenico listek z vsebino, da kdor najde to steklenico in kjer koli, naj jo pošlje na spodaj stoječi naslov. Potem je zapečatil steklenico, vrgel jo v reko in polagoma jo je odnesla voda dalje. Minuli so meseci. Vojak je vže pozabil na odposlano steklenico, ko prejme nekega dne krasno razglednico na kateri je bilo čitati, da mu na njegovo željo izraženo v steklenici, katero je slučajno našla, pošlje razglednico podpisana. Nato se je vojak zahvalil in po nekaterih pismih sem ter tja spoznala sta se mlada človeka in se zaročila. V jeseni bo končana ženinova vojaška služba in on popelje svojo, na tako čuden način pridobljeno nevesto v svojo domovino.

— **Posledice nečimurnosti.** Dasi je vže zdavnej praznovala svoj odhod boginja pomladi, vender se tam v nemškem Berolinu neka mlada dama z imenom Klara Jahn nikakor ni mogla ločiti od svoje krasne kožuhovinaste ovratne boe z lisičjo glavo, ki jej je po njenem mnenju pristojala tako dobro. Ko je šla pretekli mesec na izprehod, skoči nenadoma velik mesarski pes iz nekega dvorišča naravnost proti njej, zagrabi kožuhovino z lisičjo glavo ter jo začne trgati dami z vratu. Vsa prestrašena hotela je bežati pred razkačenim psom, toda zaman: pes se je še močneje zaletel vanjo in jo konečno vrgel po tleh Na njen krik so prihiteli ljudje, ki so skušali omedlelo in raznesarjeno žensko rešiti od besnega psa, kar se jim je tudi posrečilo. Z veliko rano na roki in z mnogimi malimi ranami so jo odpeljali v bolnišnico in od tam na njen dom, psu pa so prepustili ono usodepolno lisičjo glavo. Dotična dama bode najbrže prihodnjo zimo bolj previdna v izbiranju toalete, najmanj pa bode nosila meseca maja, kar je namenjeno za par mesecev v zimi.

— **Zaradi jednega krajcarja** bila je obravnava pred sodiščem v Dortmundu na Nemškem proti trem mladim delavcem. Ti so namreč napadli v poznem večeru svojega tovariša z namenom, da ga oropajo. Ko so ga nevarno ranili, so mu vzeli denarnico, v kateri so našli 1 cel krajcar. Kako so si ta krajcar delili, tega ne moremo poročati svojim čitateljem. — Sodišče je dva obsodilo na pol-letno težko ječo, tretjega pa na dve leti in pol. Tam bodo imeli dovolj časa, premišljevati, kako drago se mora včasih plačati — dva vinarja.

— **Ladija v zrak zletela** je v Missisipi. Na ladiji „Laurin, ki je vozila seboj 31 centov dinamita, se je vnel ogenj, ki je dosegel tudi dinamit. Ladija je bila razstreljena v atome.

— **Debeli kralj in ministrski predsednik na kolesu.** Angleški kralj Edvard in lord Salisbury sta jako debela. Zato se vozita vsak dan pol ure na kolesu. Rabita pa tricikelj, da ne padeta. Vsakega spremljata sluga in hčer.

— **Brze železnice.** Med tem, ko na Angleškem proučujejo zgradbo železnice Memorail, t. j. železnice z jedno šino mej Londonom in Liwerpolom s hitrostjo 200 *km* na uro, je neki ameriški inžener iznašel še čudovitejši predlog. On hoče zgraditi železnico, ki bi prevozila 400 *km* na uro. Tako bi se iz Novega Jorka v San Francisco prišlo v 24 urah.

— **Ali naj med jedjo pijemo?** Med jedjo piti mrzlo vodo je škodljivo, kajti s tem se želodec lahko prehladi in tako se prebavljanje ovira. Želodec namreč potrebuje za svoje prebavljanje do 37 R° gorkote, pri manjši je zlasti težka jedila težko prekuhati. Torej če pijemo pri obedu tri do štiri stopinje mrzlo vodo, posebno še v večji meri, s tem želodec

znatno ohladimo. Nasledek je slabost v želodcu, o kateri marsikdo toži po obedu, ne da bi vedel za pravi vzrok temu. Zatorej se svari sploh precej piti med jedjo, pač pa za uro pozneje. Kar velja tukaj o mrzli vodi, to velja tudi o pivu, pač pa nekaj požirkov vina med jedjo prebavljanje jako pospešuje.

— **Zoper trganje v ušesih.** Ta bolezen se po nekod uspešno ozdravlja tako-le: Vzemi nekaj suhega cvetja od grenkih kamilic (po nekaterih krajih se menda imenuje grenkutjica, nemški pa „die echte Kamille oder das Mutterkraut") primešaj nekoliko pšeničnih otrobov, pa oboje v ponvi pogrej in v robcu gorko priveži na bolno uho Še bolje pa je, tega cvetja nekoliko popariti z gorko vodo, potem pa ta sopar potom nastavljenega lijaka pihati v uho.

— **Kako ozdravimo ozeblino na drevju?** Ozeblina na drevju se tako-le ozdravi: Odmrla lubad se poreže notri do žive, in kar je še žive, a odstopile in nazaj zavite lubadi, se priveže nazaj v prvotno lego z motvozom ali z ličjem. Na to se zamažejo podolgaste rane s cepilno smolo, katera pa ne sme priti pod lubad. Ko je to delo izvršeno, se vzame kaka tkanina, n pr. staro platno, koteninasta cunja itd., ki je zrezana na trakove in s temi trakovi se drevo pokrije okoli debla, tam kjer so rane in sicer na tak način, da je med ovijanjem mogoče sproti motvoz proč jemati, ker na njega mesto pridejo trakovi. Motvoz bi se namreč pozneje lahko v deblo zajel. Trakove je tesno oviti, a vender ne toliko, da bi oviral kroženje soka. Če se rane obvežejo o pravem času, t. j. še ob pričetku pomladi, potem se drevo navadno reši, ker se pod obvezo še tisto leto naredi nova lubad.

— **Sredstvo proti driski.** Kakor je ta bolezen sitna in nadležna, skusil je pač že marsikdo. Za zdravilo je dobro rabiti posušenih borovnic (črnic), katere namočimo v pristnem žganju. Tega zdravila se vzame po potrebi iu pregreti. Zlasti se je varovati prehlajenja posebno na kmetih, kjer bolniki večkrat v mrzla stranišča zahajajo. Tudi se za to priporoča še drugo zdravilo. Kupimo si za par novcev belega rázvora (dumbier, ingver), zdrobimo ga v prah ter ga za nožev konec denimo v čašico dobrega ruma, katerega naj bolnik izpije. Nato pa naj se vleže v gorko posteljo, da se dobro pogreje in bolezen bo minula.

— **Pokažen želodec, kako ozdraviti?** Čez stokrat se prigodi, da se želodec pokvari, bodisi z neprimerno jedjo, še večkrat pa s pijačo, največkrat pa z mešanjem obojega. Tako se je že marsikdo prepričal, da mu ne kaže piti ob jednem vino in pivo, kar mu je želodec popolno spačilo, dočim mu posamezna taka pijača primerno zavžita ni škodovala. Tudi ne velja marsikomu poleg težkih in mastnih jedil piti pivo, kar želodec zelo težko prebavlja. Skušnja seveda nepremišljenega človeka pogosto pouči, česa se mora varovati, da na novo ne zboli. Razun čuvanja pri tem pa so dobra pri rokah tudi primerna zdravila. Ko čutiš od jedil preobložen želodec, pomaga (ako ni druge bolezni zraven) sveže napravljen hren, katerega kislina pomaga želodcu mastne jedi prekuhati. To pa le, če je želodec drugače zdrav in trden. Če je pa ta slaboten, velja primeren čaj za dristejo, kateri naj bi bil vedno pri hiši. Temu ob jednem pa mora biti tudi močna juha, goveja ali kurja. Zlasti poslednja deluje najboljše za želodec. Če pa takšna dristeja ni dosegla vsaj v jednem dnevu svojega učinka, je znamenje, da so zraven želodca še druge bolezni, na kar treba hitro poklicati dobrega zdravnika Za bolezen in slab želodec pa je „oče" Kneipp svetoval med drugim še posebno v pristnem žganju namočen pelin, kolmaž, zlasti pa še encijan. Tega naj vzame bolehav človek tešč par pežirkov, seveda le nekaj kapljic Ako pa čuti kako slabost v želodcu, naj vzame za kavino žliko žganja, če ne pomaga, pa še eno. Tako tudi, če bi človek od slabosti želodca že omedlel, naj se mu da tega zdravila, pa bo bolje. Zlasti svetuje on na potovanje, kjer človek največkrat dobi zastarana in slabo kuhana jedila, vzeti seboj stekleničico take „tinkture", v morebitno porabo sebi ali drugemu.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 14. junija 1901. Pšenica K 8 30 h, rž K 7.50 h, ječmen K 7.— h, oves K 7.20 h, ajda 6.— h, proso K 7.— h, turšica K 6.60, fižol K 9.50 h Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Za bolne v želodcu!

Vsem tistim, kateri so se skozi prehlajenje ali preobilno jed, ali s težko prebavljivo, prevročo ali mrzlo jed ali neredno življenje, želodečno bolezen nakopali kakor: **želodečni katar, želodečni krč, želodečni bol, težko prebavanje ali želodečno zazližanje,** se jim tu dobro domače sredstvo priporoča, kateri izvrstni zdravilni učinek je vže mnogo let izkušenj. To je znano

prebavno in kričistilno sredstvo,

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

To zeliščno vino je iz izborno zdravilnih zelišč z dobrim vinom pripravljeno ter vtrdi in poživi celi človeški prebavni organizem, brez da bi to kakšno čistilno sredstvo bilo. Zeliščno vino odstrani vsa motenja v krvi in čisti vse slabe snovi v krvi, ki bolezni provzročujejo, in deluje na prenovitev zdrave krvi.

Pri pravočasni rabljivosti tega zeliščnega vina, se vsaki želodečni bol kar v kali zatre. Zatorej bi se pred vsem drugim močnim in razjedljivim sredstvom. Ni le zdravju škodujejo, rabilo. Vsa znamenja kroničnega (zastarenega) želodečnega bola so: **glavobol, riganje, zgaga, napenjanje, slabosti z bljuvanjem,** katera vže po kratkem povživanju tega vina prenehajo.

Zabasanje in temu slabi nasledki, kot **tesnoba, kolika, srčno bitje, pomanjkanje spanja, naliv krvi v jetra, vranica** in **v čreva,** se skozi to zeliščno vino hitro in na lahek način odpravi, ker vse slabi snovi iz želodča in črev odstrani.

Suhi bledi obraz, pomanjkanje krvi, slabost, so znamenja slabega prebavanja, slabe krvi in bolnih jeter. Pri popolnem **slabem teku, razdražljive oslabelosti** in **slabem čutu,** kakor **vednem glavobolu** in **pomanjkanju spanja,** odmrjejo taki bolniki počasi pa gotovo. Zeliščno vino pa dá oslabelemu životu **novo moč.**

Zeliščno vino povzdigne tek, povspeši prebavljenje in reditev, ter preosnovi in pospeši in zboljšuje napravo krvi, poživi vzdražene živce in preskrbi bolniku nove moči in novo življenje. Mnogobrojna priznanja in pohvalna pisma potrjujejo vse to.

Zeliščno vino se dobiva v steklenicah po **1 gld. 50 kr.** in **2 gld.** v lekarnah v Ljubljani, Li iji, Kamniku, Škofji Loki, Kranju, Radovljici, Idriji, Tolminu, Trebnjem, Novem mestu, Ribnici, Kočevju, Metliki, Črnomlju, Postojini, Ajdovščini, Vipavi, Celju, Sežani, Trstu itd., kakor v vseh lekarnah v Avstro-Ogerskem. Tudi razpošiljajo 3 ali več steklenic po izvirnih cenah na vse kraje Avstro Ogerske

Proti ponarejanju se svari!

Zahteva naj se izrecno

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

— **30.000 kron** je glavni dobitek „Concordijske loterije“. Mi opozorimo naše častite bralce, da bode srečkanje nepreklicno dne 25. junija 1901.

Loterijske srečke

V Brnu dne 12. junija t. l.: 78, 35, 43, 70, 59.
Na Dunaji dne 8. junija t. l.: 76, 50, 54, 67, 22
V Gradci dne 8. junija t. l.: 4, 31, 68, 36, 52.

11

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti z prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (3—10)

Predzadnji teden.

Srečkanje nepreklicno 25. junija l. 1901.

Glavni dobitek **30.000 K** vrednosti.

Concordijske srečke po 1 krono

priporoča **J. C. Mayer,** menjalnica v Ljubljani.

Tiskarna in kamenotiskarna

J. Blasnika nasledniki

v Ljubljani, Breg št. 12

izdeluje **vsa tiskarska dela v najkrajšem času** in po **jako nizkih cenah.**

Posebno se priporoča za tisek **knjig, brošur, diplomov, trgovskih pisem, računov, kuvertov, raznih tabelaričnih del** itd. itd.

Tiskarna je **z najnovejšimi črkami, okraski in stroji** preskrbljena ter zamore vsem zahtevam **popolnoma ustreči.**

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.